

Over 10 jaar moet je je bedrijf opdoeken, maar nu nog niet hoor

Compenseer nertsenfokkers als ze moeten stoppen óf laat ze voor altijd met rust als ze wel mogen doorgaan van Den Haag

► Twee Kamerleden willen nertsenfokkerijen binnen 10 jaar laten uitsterven.

► Dat kan niet. Bedrijven zijn in één klap waardeloos en krijgen geen compensatie.

Door WILLEM BRUIJL

Het houden van pelsdieren wordt verboden. Dat wil een initiatiefwetsvoorstel van de Kamerleden Waalkens (PvdA) en Van Velzen (SP) dat vandaag door de Tweede Kamer behandeld wordt. Het voorstel wil dat nieuwe fokkerijen worden verboden. Voor bestaande bedrijven is een soort sterfhuus opgezet. Bedrijven die op 17 januari 2008 nertsen hielden of daarvoor een stal met een vergunning hadden, mogen nog tien jaar blijven bestaan. Zij mogen niet uitbreiden. Het bedrijf kan ook niet worden overgedragen tenzij er bijzondere omstandigheden zijn, zoals arbeidsongeschiktheid of pensionering van de nertsenhouder. Een overdracht van een bedrijf is trouwens ook dan in de praktijk kansloos. Wie wil immers investeren in een zaak die over een paar jaar moet stoppen? In feite zijn de nertsenhouderijen nu al onverkooptbaar en dus waardeloos geworden en dan is de wet nog niet eens aangenomen.

Of de nertsenhouderij wel of niet verboden moet worden is een vraag die het parlement maar moet beantwoorden. Waar het mij nu om gaat is dat Haagse beslissingen binnen de grenzen van het recht moeten liggen. En dat is nu niet het geval.

Allereerst wordt het vertrouwensbeginsel geschaad. Het is niet voor het eerst dat de sector onder vuur ligt. Mag men er op vertrouwen dat de overheid, die eerder besloot dat de

nertsenhouders verder mochten als zij allerlei maatregelen namen, niet na enkele jaren toch weer tot een verbod besluit? Een beroep op het vertrouwensbeginsel pleegt de rechter echter niet te honoreren. Het staat de overheid – juridisch gezien – vrij om van gedachten te veranderen. Men zou ook kunnen wijzen op de marktverstoring die het gevolg is van het verbod en die wellicht straks in strijd is met Europese regels. De belangrijkste vraag vind ik echter: mag de nertsenhouderij verboden worden zonder schadeloosstelling?

De initiatiefnemers wilden aanvankelijk wel een vorm van compensatie en hadden een soort opkoopregeling in het voorstel opgenomen. Nu betogen Van Velzen en Waalkens echter dat schadevergoeding helemaal niet nodig is in het licht van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM, artikel 1, eerste protocol). Het eerste daarvoor aangevoerde argument is: er is een overgangstermijn van tien jaar waarin investeringen kunnen worden terugverdiend. Ten tweede: er is geen sprake van formele onteigening, dus is schadeloosstelling niet nodig.

Een overgangstermijn kan misschien de schade beperken, maar zeker niet wegnemen. Stelt u zich eens voor dat Rijkswaterstaat tegen u zegt: over tien jaar gaan we een snelweg door uw huis aanleggen, maar we geven u geen schadevergoeding want u heeft nog tijd genoeg om de boel uit te wonen en een ander huis te zoeken. Dat zou niemand accepteren. Tegen het tweede argument valt eveneens veel in te brengen. Volgens mij is er wel degelijk sprake van een onteigening, als de bedrijven van de nertsenhouders door de wet in een klap onbruikbaar en waardeloos zijn geworden.

In Engeland is het houden van die-

ren voor bont enkele jaren geleden verboden, met schadeloosstelling voor bestaande bedrijven. Trouwens, ook in Nederland zijn we wel anders gewend. De kokkelvisserij in de Waddenzee – waarvan vast kwam te staan dat zij schade toebracht aan de natuur en waarvoor geen vergunning kon worden verleend – moest worden beëindigd. Daar kwam meer dan 100 miljoen euro schadevergoeding aan te pas. Ander voorbeeld: als bordelen door de gemeente worden onteigend om (illegale) raamprostitutie uit te bannen krijgen de eigenaren ook een vergoeding voor gemiste inkomsten.

We moeten ons realiseren dat het bij de nertsenhouderij – anders dan bij kokkelvisserij en raamprostitutie – gaat om een volkomen legale bedrijfstak. Een verbod daarvan – op welke gronden dan ook – is alleen te rechtvaardigen als de betrokkenen daarvoor schadeloos worden gesteld.

Er zijn dus maar twee rechtvaardige opties; óf de nertsenhouderij wordt nu verboden en alle bedrijven worden volledig schadeloos gesteld óf de nertsenhouderij mag doorgaan. Het wetsvoorstel van Van Velzen en Waalkens moet worden aangepast of verworpen. In het laatste geval moeten we er ook niet telkens weer opnieuw over beginnen.

Prof. mr. D.W. Bruijl is directeur van het Instituut voor Agrarisch Recht te Wageningen en bijzonder hoogleraar agrarisch recht in Groningen.

► **Bordeelhouders krijgen ook een vergoeding bij onteigening** ◀

700.000 potentiële bontjasjes

• Krista van Velzen (SP) en Harm Evert Waalkens (PvdA) willen het fokken van nertsen verbieden, omdat ze alleen om hun pels worden geslacht. Bont dragen zien ze als een luxe waarvoor alternatieven bestaan. Volgens hen is 72 procent van de Nederlanders het hiermee eens.

• In Nederland hebben 163 pelsdierfokkers samen 700.000 dieren.

• Het Landbouw Economisch Insti-

tuut heeft berekend dat een direct verbod op de nertsenfokkerij de Nederlandse schatkist een half miljard euro aan compensatie zou kosten. Schade aan derden (zoals voerleveranciers) is niet meegerekend.

• De Partij voor de Dieren vindt de overgangstermijn van tien jaar onnodige voortzetting van dierenleed en pleit voor onmiddellijk afkopen. Dat scheelt volgens hen 45 miljoen nertsenlevens.